

Høring «Overordnet del – verdier og prinsipper.

Fylkesmannen i Aust- og Vest-Agder har lest høringsutkastet med stor interesse. Vi ser behovet for en fornying av Generell del av læreplanen.

Vi har valgt å kommentere høringsutkastet i hovedsak etter innholdsfortegnelsen.

Generelle kommentarer.

Fylkesmannen i Aust- og Vest-Agder legger til grunn at planen får en god «layout» slik at den egner seg til ulik og aktiv bruk. Dette inkluderer en sentral og tydelig plassering av begrepsdefinisjonene for eksempel ved bruk av rammer. Vi er spørrende til om bruken av lærere egner seg som fellesbetegnelse for alle ansatte. Det synes heller ikke som om denne definisjonen er gjennomført i dokumentets del 3.

Overordnet del skal omfatte alle elever. Inkludering av elever med nedsatt funksjonsevne kommer ikke tydelig frem og i enkelte tilfeller kan teksten være ekskluderende for denne gruppen. Vi har derfor noen konkrete forslag til tillegg/omformuleringer som vi mener bidrar til å tydeliggjøre at overordnet del inkluderer alle elever.

Grepet med det tverrfaglige vil i større grad sikre at overordnet del blir aktivt brukt i skolens læreplanarbeid.

Navnet.

Fylkesmannen i Aust- og Vest-Agder støtter forslaget til nytt navn. «Overordnet del – verdier og prinsipper» er en presis betegnelse på dokumentet.

1. Opplæringens verdigrunnlag

Vi vurderer at språket trenger å strammes opp. Vi foreslår konkret at første setning strykes. Nest siste setning i avsnitt 2 vurderer vi som uklar og foreslår at den går ut. Presiseringen om den samiske skolen mener vi passer bedre som siste setning i første avsnitt.

Vi hadde gjerne sett at det kunne ha stått noe om «åpne dører mot verden». Dette kunne med fordel kobles mot menneskerettigheter og solidaritet i pkt. 1.6 og 2.6.2.

1.1. Menneskeverdet

Et svært viktig punkt som bør vektlegge både skolens oppgave i å støtte hver elevs utvikling og skolens oppgave i å bidra til å danne elevene slik at de utvikler verdier som fører til at de handler slik at andres menneskeverd ivaretas. Forslaget inneholder mye om å ivareta den enkelte elev, men har lite om hensynet til den/de andre. Det er for svakt å si «På samme vis skal elevene selv reflektere over hvordan de kan bidra til å hindre at menneskeverdet krenkes.».

Respekt for andres menneskeverd er viktig også for læringsmiljøet i skolen.

Vi foreslår at annen setning i avsnitt en strykes. Forslaget fremmes for å få en bedre balanse mellom fokus på den ene og fokus på kollektivet.

Vi foreslår videre at siste setning i tredje avsnitt endres til:» Skolen skal bidra til at elevene viser respekt og omsorg for den andre, for samfunnet, og for våre naturomgivelser. Dette er forutsetninger for at alle skal leve gode liv også i fremtiden».

1.2. Kultur, identitet og mangfold

Som nevnt tidligere er det samiske aspektet ikke i tilstrekkelig grad ivaretatt. I avsnitt en foreslår vi at ordet «også» strykes i siste setning.

For bedre å ivareta det samiske aspektet bør det vurderes om en tilsvarende formuleringen, som den barnehagens rammeplan inneholder, bør trekkes inn her. Formuleringen i rammeplanen for barnehagen lyder:» Norge har, med bakgrunn i urfolks særlige rettigheter, en særlig forpliktelse til å ivareta samiske barns og foreldres interesser, jf. Grunnloven § 108, barnekonvensjonen art 30 og ILO- konvensjonen. Samiske barn i barnehage skal få støtte til å bevare og utvikle sitt språk, sin kunnskap og sin kultur uavhengig av hvor i landet de bor.»

Vi stiller spørsmål ved om avsnitt fire om språk hører hjemme under del 1. Avsnitt fire bør vurderes flyttet eller tas bort.

Det bør vurderes om avsnitt 5 bør utvides for å inkludere nye befolkningsgrupper som nå er en del av det norske samfunnet.

1.3. Kritisk tenkning og etisk bevissthet

Vi gir vår tilslutning til dette punktet.

1.4. Skaperglede, engasjement og utforskertrang

Punktet beskriver en aktiv elevrolle, det er viktig at denne integreres i fagplanene.

Den selvstendige gleden ved kunstuttrykk og ved å utvikle egne skapende evner kommer dårlig frem i forhold til nytteverdien. Under dette punktet er det en mulighet for å knytte en forbindelse til rammeplanen for barnehagen. Lekens betydning kan for eksempel understrekes ved å omformulere siste setning til: «Evnen til å leke, stille spørsmål, utforske ...»

1.5. Respekt for naturen og miljøbevissthet

Det er svært positivt at naturglede nevnes eksplisitt.

1.6. Demokrati og medvirkning

Her kan en være mer presis ved å vise til FNs Barnekonvensjon artikkel 12.

2. Prinsipper for læring og utvikling

2.1. Danning og helhetlig kompetanse

Overordnet del skal favne alle elever i skolen. Alle elever har samme menneskeverd. Skolens samfunnsmandat må derfor også omfatte «å forberede elevene på å mestre livet».

Vi foreslår å utvide setning 3 i avsnitt en med to ord slik at den lyder:» Grunnopplæring har danning av hele mennesket som mål og skal gi elevene mulighet til å forstå seg selv, **den andre** og verden. Det er viktig å få med hensynet til den andre også i denne sammenhengen selv om det utdypes i avsnittene 3 og 4 under punkt 2.2.

2.2. Sosial læring og utvikling

Begrepet læringsmiljø bør vurderes erstattet med skolemiljø. Skolemiljø er det begrepet som er brukt i opplæringsloven § 9 A og det bør være samsvar i begrepsbruken. Se også pkt 3.

2.3. Kompetanse i fagene

Det er viktig at definisjonene på kunnskap og ferdigheter står. Betydningen av å utvikle holdninger som del av kompetansen bør komme tydeligere frem.

2.4. Grunnleggende ferdigheter

Grunnleggende ferdigheter er viktig for alle elever. Formuleringen i avsnitt en setning to bør derfor utvides i samsvar med dette. Vi foreslår: «Disse ferdighetene er nødvendige redskaper for læring i alle fag og er avgjørende for å **mestre livet**, kunne delta i utdanning, arbeid og samfunnsliv.

2.5. Å lære å lære

2.6. Tverrfaglig temaer

2.6.1. Folkehelse og livsmestring

Vi savner hensynet til den andre også på dette punktet. Skolen må legge til rette for at elevene lærer å utvikle ansvarlighet også for andre mennesker.

2.6.2. Demokrati og medborgerskap

Vi savner et internasjonalt perspektiv.

2.6.3. Bærekraftig utvikling

Punktet handler i hovedsak om naturmiljøet. Bærekraftig utvikling er et mer omfattende begrep. Punktet bør gjenspeile dette.

Første setning i avsnitt 3 inneholder en påstand som neppe kan forsvares. Vi foreslår derfor en omformulering av utsagnet til :» En bærekraftig utvikling kan bidra til å bedre...». Vi er skeptiske til analysen i første del av siste avsnitt.

3. Prinsipper for skolens praksis

Utkastet til Overordnet del bruker begrepet læringsmiljø mens «Grunnlagsdokumentet for arbeidet med barnehagemiljø, skolemiljø, mobbing og andre krenkelser» samt opplæringsloven §9 A bruker skolemiljø. Vi vurderer at skolemiljø er det som omtales i punkt 3 og anbefaler at begrepsbruken vurderes. Det bør komme frem i innledningen til del 3 at skolens praksis også omfatter samarbeidet med foreldrene selv om dette utdypes i punkt 3.1.

3.1. Tilrettelegging for den enkelte elev

Punktet inneholder mange viktige momenter. Disse vil komme bedre frem om de fremheves. Dette kan gjøres ved å bruke rammer. Vi foreslår at begrepene «God klasseledelse», «God vurdering», Tilpasset opplæring» og «samarbeid mellom skole og hjem» utheves.

Vi anbefaler at siste setning i avsnitt 5 strykes. Etter vår vurdering dekkes innholdet i denne setningen av det som tidligere er sagt om vurderingens formål.

Vi er tilfreds med at tilpasset opplæring fremheves, men mener at rettighetene til elever som ikke har utbytte av ordinær opplæring bør komme frem.

3.2. Et inkluderende læringsmiljø

Punktet bør hete:» Et inkluderende skolemiljø.»

Underoverskriften foreslås endret slik at den samsvarer med foreløpig vedtak i Stortinget til Prp 57 og opplæringsloven §9 A. Den vil da lyde:» Skolen skal utvikle et trygt og godt skolemiljø som fremmer helse, trivsel og læring for alle.

Vi ser svært positivt på at skolen kan ta i bruk forskjellige arenaer for læring, men vi er bekymret for at setningen slik den står, kan brukes for å legitimere segregerte tilbud. Setningen kan utvides med «for alle elever». Det er videre svært positivt at ulike former for lokalt, nasjonalt og internasjonalt samarbeid fremheves, men vi mener det reduserer utsagnet dersom det knyttes til aktører i organisasjons og arbeidsliv. Vi foreslår derfor at dette tas bort. Vi foreslår at setningen blir:» Ulike former for lokalt, nasjonalt og internasjonalt samarbeid kan forankre elevenes læring i aktuelle spørsmål og autentiske sammenhenger». Her bør verdien av internasjonalt samarbeid i opplæringen understrekes.

3.3. Profesjonsfellesskap og skoleutvikling

Overgangen mellom barnehage og skole er av stor betydning. Dette er understreket i rammeplanen for barnehagen. Vi foreslår at også overgangen barnehage- skole nevnes i avsnitt to.

Betydningen av samarbeid nasjonalt og internasjonalt bør understrekes i avsnitt fire. Dette kan gjøres ved å utvide siste setning i avsnittet med «.. og i samarbeid med fagmiljø nasjonalt og internasjonalt».